

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 2.

A döntő tárgyalások.

(—a.) Mióta a kiegyezési tárgyalások tartanak, hányszor irtuk már le e helyen, hogy megkezdődtek a két kormány között a döntő tárgyalások. Még talán a tárgyalások jegyzőkönyveinek a vezetője sem tudná megmondani, hányszor álltak már e tárgyalások a döntés stádiumában. Mindazáltal most is lemerjük írni ezt a címet cikkünk felé, mert minden jel arra mutat, hogy igazán a visszavonhatatlanul legegységesebb tárgyalásoknál tartunk.

Most már odáig jutottunk, hogy idő sincs már, nem lehet tovább halasztani a dolgot. Így is annyira vagyunk, hogy még ha meg is egyezik a két kormány, akkor is minden valószínűség szerint provizóriumra lesz szükség, mert új esztendőig aig lesznek képesek a parlamentek letárgyalni a kiegyezés óriási anyagát.

Egy hét múlva összeül a parlament nálunk is, Ausztriában is. Október 10-én mindkét kormány tájékoztatni akarja az országgyűlést. Kell is. Mert akár meg egyeznek, akár nem, itt az idő megtenni a szükséges intézkedéseket.

Bizonyos tehát, hogy a mostani tárgyalások döntő tárgyalások, csak az nem

bizonyos még e pillanatban, hogy mikép döntik el a kiegyezés ügyét.

Az eddigi tárgyalásokon mindkét kormány igen kemény ellenfélnek bizonyult. Ezelőtt gyengébb volt az osztrák kormány helyzete, mert a régi reichsrathban mindent keresztül tudott vinni s legutolsó esetben ott volt a hirhedt kényszerparagrafus. Ma azonban, mikor Wekerle a többséget képező függetlenségi pártra hivatkozik, ugyanakkor Beck avval rukkol elő, hogy a keresztény szociálisták nélkül nem tud többséget biztosítani a kiegyezés számára. A kényszerparagrafus nincs ugyan még eltörülve, de az általános választói jog alapján összeült »népparlament«-tel szemben még sem alkalmazhatják azt. Így aztán mind a két kormány makacsul, törhetetlenül ragaszkodik álláspontjához.

A bécsi miniszterek mostani érkezését az a hír előzte meg, hogy új alapon fogják felvenni a multkor eldöntetlenül maradt két pont felett a tárgyalást. Az előértekezleten azonban még mindig a régi nótát fujtják, kivánták a kvótaemlést és a bankszabadalem meghosszabbítását minden rekompensáció nélkül. Erre persze a magyar kormánynak sem lehetett más válasza, mint a multkor volt. Most ugyan — ők lévén a vendéglátó gazdák — nem hagyhatták ott osztrák

kolégáikat, mint Bécsben tették, de egyébként épp olyan határozottan megmondották a magukét, mint Bécsben. Sőt Beck báró tegnap azt mondotta, hogy megújul az Antaersról és az anyaföldről szóló régi mese: a magyar miniszterek itthon még merevebben ragaszkodnak álláspontjukhoz, mint Bécsben.

Mást nem is tehettek.

Így is kétes még a kiegyezés sorsa ha megegyeznek is a kormányok, mert a helyzet kulcsa nemcsak a kormánynál van, hanem egyuttal az abszolút többségben lévő függetlenségi pártnál. Erre vonatkozólag ugyan azt hisszük, hogy amit a függetlenségi miniszterek Apponyi, Kossuth és Günther elfogadnak, azt pártjuk sem fogja leszavazni, de tulajdonképpen mégis ott a függetlenségi pártkörben dől el a most készülő kiegyezési javaslatok sorsa.

A tárgyalásokat kísérő pesszimiztikus hangulat még nem változott ugyan, de mégis vannak már jelek, amelyek arra vallanak, hogy a mostani tárgyalások mégis sikerre vezetnek.

Barabásnak már megmutatta Kossuth a teljesen kész kiegyezés aktáit. Ha már ennyire van a dolog, akkor nem ejtik azt el holmi szépséghiba miatt.

Másik az, hogy e tárgyalásokra Budapestre várják holnap a külügymi-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A vér.

Bittó Béni uram nemesi portájáról az imént fordult ki a négyes, maga a gazda hajtotta; a nagyasszony utavalóul még utána is kiáltott: aztán egyhamar haza ne jöjj, mert nagy dologba leszünk!

»Béniné nagyasszony«, ahogy a nép nevezte, híres volt egész Pozsony vármegyében s bár kétezer hold szántó, nagy gulya és ménesnek volt urnöje, azért már nap, mint a nap korán reggel talpon volt, mert hiába, az egész ház csak a nagyasszony kommandójára hallgatott! Mert bizony a nagyasszony nem igen értette a tréfát s ha egyik vagy másik cseléd nem értette meg hamarjában a szép szót, bizony püspök nélkül is hamarosan meg lőn bémálva! Ismerte is a nagyasszonyt kezdve a házi aprójószággon egész a messze környék legutolsó emberéig mindenki. A szegényeknek és árváknak ő volt a pártolója s bár ha valaki olyan fordult hozzá, ki a saját hibájából indult alamizsnára, azt bizony rendszeren meg is pirongatta, de a kérését megtagadni, azt nem tudta senkinek.

Azt a sok jót, mit a messze vidék népével tett, a nép rendes szokás szerint így köszönte meg: Fizesse meg a jó Isten! — S a jó Isten meg is hallgatta a szegények fohását, mert semmi földi jóban sem volt hiánya a jóságos nagyasszonynak.

S a nagyasszony még sem volt jókedvű soha, ha a folytonos munkában kitérve, az ő rendes helyére: a vadszőlővel befutott tornácra ült, hosszan nézett maga elé, fel-felsőhajtott s ha egy kis gyereket látott meg az utcán, behívta, s rendszeren megmosdatta, megfésülte, felöltöztette s ilyenkor sugárzott a jóságos arc; de midőn a kis gyermek boldogan sietett el, hogy megmutassa otthon, hogy milyen szép ruhát kapott a nagyasszonytól, akkor könny szökött szemébe és fájdalmasan nézett kis pártfogoltja után.

Mert hiába áldotta meg a jó Isten őket minden földi jóval, nem volt, ami bearanyozza a nagy asszony áldásdus életét, nem volt a háznál olyan édes kis apróság, kinek gagyogásában és játékában gyönyörködhetett volna, nem volt az, ki midőn az apró-cseprő házi csetepaték után összeráncolt homlokkal járt-kelt, oda fu-

tott volna hozzá és átkulcsolva pici kis kezeivel, ezt mondta volna:

— Ne haragudj, mamuskám!

Közelgett pünkösöd s most éppen nagytakarítás volt a háznál és hogy utba ne legyen, ezért küldte el a »tekintetes ur«-at a nagyasszony hazulról. Mert bár a nagyasszony háza tájéka mindenkori ragyogott a tisztaságtól, azért nem volt az a nagyobb ünnep, mely előtt az egész házat fenekestől fel ne forgassák és ki ne takarították volna. Ilyenkor aztán minden butor kikerült helyéről és a nagyasszony bekötött fejével, felturt ujjakkal, egy poroló pálcával kezében, maga járt elől jó példával a takarítás nehéz munkájában.

Míg odahaza ilyen nagy munkában voltak, addig Bittó Béni uram vigan hajtott a szomszéd község felé, hogy ott betérve Sággy Lipót portájára egy kis eszmecserét folytat: sanak pipaszó és jó bor mellett a világ folyásáról.

Az ut mellett sátoros cigányok táboroztak, kik között nagy lett a mozgolódás a négyes fogat láttára s a purdék már előre próbálgatták a cigánykerekeket hányni, amelylyel egy pár krajcárkát reméltek a nagyságos ur zsebéből

Sz. Kocsis János

katonai és polgári szabó, Rákóczy-ut Orsolya apácák zárdája alatt.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű uri közönséget, hogy megérkeztek a legszebb őszi ujdonságok, amik csak szövetekben kigondolhatók; nálam készülnek a legszebb és legjobb egyenruhák, ugyszintén polgári öltönyök igen sikkes szabással egyszersmind üzletemben készülnek uri alsó kelengyék a legfinomabb köpper rumburgi és angol zefirekből mérték szerint bámulatos pontossággal.

Kiváló tisztelettel

Sz. Kocsis János.

nisztart is. Ez pedig azt jelenti, hogy már csak a pecsét hiányzik a kész aktáról, a többi aztán csak formalitás dolga.

A kiegyezési tárgyalások.

A bankkérdés az ütköző pont.

Budapest, okt. 2.

A kiegyezési tárgyalások ma délelőtt 11 órakor vették kezdetüket. A mai tanácskozáson a kiegyezés komplexumából a még függőben levő kérdések kerültek szóba. A miniszterek a tanácskozásokat délután 4 órakor hagyták abba. 1 órakor a tárgyalást megszakították. A magyar és osztrák miniszterek a miniszterelnöki palotában maradtak, ahol fél 2 órakor a miniszterelnök vendégei voltak.

Az ebéden osztrák részről részt vettek báró Beck miniszterelnök, Koritovszki lovag, Anersperg, Derschatta és Forst miniszterek, Sieghardt, Gruber, Roesler, Weber, Schonka és Bernatsky osztályfőnökök, Spitzmüller tartományi pénzügyigazgató helyettes, Wimmer és Kosinszky udvari tanácsosok; magyar részről Kossuth, Darányi, Apponyi és Zichy miniszterek, Popovics és Sztéryni államtitkárok és Bárczy polgármester; végül Apponyi és Wekerle felesége.

Az osztrák miniszterelnök bécsi lapja a mai kiegyezési tárgyalásokról nyert információi alapján ezt írja:

— A bankkérdés ma az ütköző pont. A magyar kormány szívesen ragaszkodik a bankkérdés kikapcsolásához, illetőleg az önálló bank felállítása eszméjéhez. No jó, mi bele megyünk a bank szétválasztásába, de akkor hajtsák végre azonnal, szüntessék meg a bankközösséget és állítsák fel az önálló jegybankot már 1908. január 1-én. Ha ezt megteszik, el-

fogadjuk a magyar kormány eszméjét a bankkérdésre vonatkozólag.

Egy a helyzettel nagyon ismerős kiváló politikus ma így nyilatkozott a kiegyezési tárgyalásokról:

— A kiegyezés dolga rosszul áll. Ugy látszik, hogy a bank kérdésen az egész kiegyezés végleg megfeneklik. Az osztrák kormány részéről úgy látszik, felmerült az a terv, hogy csonka kiegyezést terjesszenek a kormányok a törvényhozás elé, hogy az ütköző pont anyagául szolgáló kérdéseket a két parlament felülbírálja.

Biharmegye a múlt hóban.

Biharvámegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg október havi ülését *Glac* Antal főispán elnöklete alatt.

Az ülésen jelen voltak: Miskolczy Ferenc dr, Fetser Andal, dr Wallner Ödön, Hranyiczky Károly, Balogh János, Virágh Béla dr, Papp Miklós, Telegdy József, Erőss Rezső, Zigre Miklós, Baranyi András, Moskovits Károly, Varró Domokos, Vasady Lajos, Balogh Elemér, Major Lajos, Balázsházy Iván, Gerlán Antal, Szunyogh István, Jancsovits Jenő, Vargha Árpád.

Az ülés megnyitása után az alispán időszaki jelentése következett, mely szerint a közállapotok általában kielégítőek voltak. A pénzügyigazgató jelentése kedvezőtlenebb, mint a múlt év ugyanilyen időszakában. A jelentés szerint egyenes adóban belolyt 486468 korona tehát 113470 koronával kevesebb, mint a múlt év hasonló időszakában.

Az illyei jegyző ügyében szintén tétetett jelentés. E szerint a *Porumbnál* megtartott hivatalvizsgálat alkalmával 670 korona hiányt találtak, ami azonban megtérült. A vizsgálat

során a pénzbeszedő azt adta elő a főszolgabírónak és a kiküldött pénzügyi titkárnak, hogy Porumb november 27-én 3000 koronát vett ki a pénztárból oly célból, hogy azt beszállítja a székelyhidi adóhivatalba. A pénzt azonban nem szállította be és így vevődött észre az adóhátralék, melyet időközben kibuvó jelentésekkel simitott Porumb. Erre az összegre Porumb édesatyja 4000 korona értékű ingatlana nyújt fedezetet.

Csanády Jenő főszolgabíró ellen indított tegyelmi vizsgálat beszüntetését a bizottság tudomásul vette.

A tanfelügyelő jelentésében beszámol arról, hogy Derecskén 50 iparos tanuló van, kiknek képeztetésére nincs alkalom. A tanfelügyelő javasolja, hogy Derecskén egy iparos tanoncskólát állíttasson fel a közigazgatási bizottság. A javaslatot egyhangulag fogadta el a bizottság.

Ugyancsak a tanfelügyelő jelentette, hogy *Fassie György kiskére* tanító ellen a lakosok mozgalmat indítottak minden alapos ok nélkül. A lakosok egy előadás alkalmával megjelentek az iskolában és a tanítót onnan kivezették, aztán butorait kidobálták az utcára és nem engedték meg, hogy a tanító elfoglalja helyét.

A tanfelügyelő jelentésére a közigazgatási bizottság elhatározta, hogy rendeletileg fogja utasítani a járási főszolgabírót, miszerint a tanítót karhatalom igénybe vételével helyezze vissza állásába s intézkedjék, hogy a tanító biztonsága meg legyen védve.

Ezek az ügyek képezték jelentőség teljesebb részét a közigazgatási bizottság tegnapi ülésének, mely az elősoroltakon kívül kisebb ügyek letárgyalása után déli 12 órakor véget ért.

kicsalni. Az egész karaván talpon volt, mert megismerték már messziről a Béni ur négy szürkéjét s tudták előre, hogy nem fog elhajtani mellettük, hanem megállva pár szóra, rendes szokása szerint ad egy kis segítséget.

Ezen várakozásukban nem is csalatkoztak, mert a rongyos cigánysátor előtt meg is állott a tajtékzó négy ló s gazdájuk barátságos hangon szólt rá a hosszú hollófürtű ezüstgombos, »lájblis« vajdára:

— No mi ujság, more?

— Csókulom a kezsit-lábát nagyságos és tekintetezs uram, csak ázsá jó Isten egy kis szalonnát ádná, hogy vóna mit pirítani a kenyir melli — felelt a vajda kalapját kezében szorongatva. Ez alatt a sátor füstös lakói közül álltak a fogatost bámulták a csillogó kocsit, a sallangos szerszámot és Péter kocsis zsinóros ruháját, ki hegyesre kifent hárcsa bajuszával méltóságteljesen ült a hátsó ülésen és megvetőleg mustrálta a kocsi köré gyült rongyos hadat.

Legelőll áll egy szál ingecskében, egy kis kócos fekete haju, alig három éves gyerek, ki a nagy csodálkozástól nyitva felejté picit kis szájacskáját és egyik kezecskéjével szép nagy bogár szemeit dörzsölgette, meglátszott szegénykén, hogy a kocsi közeledése okozta láрма verte fel reggeli álmából.

Bittó Béni uram észre véve a mosdatlan, de máskülönbön feltűnő szép kis apróságot, a vajdához fordulva kérdezte:

— Kie ez a kis purdó?

— Léányká ázs, instálom, — felelt a vajda — nincs seginykinek se apja, se anyja, csak úgy tártogátjuk magunk között.

Pár hatoskát dobva a purdék közé, Béni ur szinte akaratlanul közéje cserdített a szürkéknek s azok vigan repítették tova a könnyű kocsit.

Sághy uram éppen hosszuszáru pipájának tömésével volt a tornácon elfoglalva, midőn befordult a négyes, melynek láttára még a pipájáról is megfélekedve sietett Sághy uram az érkező elé:

— Hozott Isten Béni — szólt megölelve barátját s karonfogva vezette fel a tornáca, hol megpillantva félig tömött pipáját, Béni uramat is megkinálta:

— Gyujts rá, pompás verpeléit kaptam tegnap, ez nem látott fináncot.

Hamarosan bor is került elő, de — tudja Isten — Béni uramnak nem izlett sem a pipa, sem a bor, csak gondolkodott, tűnődött valami, a beszélgetés sem ment úgy, mint máskor; Béni ur szótlanul nézett csak maga elé.

— Ejnye adta, de neki keseredtél valami-

nek, ne busulj hát, — vigasztalta Sághy uram kedves cimboráját, de hiába.

Röviden aztán bele is fogott Bittó uram — mert nem volt maradása — s elbucszva barátjától, elindult hazafelé.

Egész idő alatt az a szurtos bogárszemű kis cigánylánykát látta maga előtt, amint ott áll ingecskéjében.

A sebesen robogó kocsi ismét közelgett a cigány sátorhoz, amelyhez érve Béni uram mosolygó és meglegedett arccal állítá meg ismét fogatát.

A vajda alázatosan sietett elő, a többiek már széjjelmentek alamizsnát gyűjteni.

— No more, az imént szalonnát kértél, hát megkapod a szalonnát, de én is kérek ám valamit.

— Mit ádhátunk, instálom, mink seginy kódis emberek á nagyságos urnak? kérdé a vajda.

— Adjátok nekem azt az apátlan-anyátlan árva kis cigánylányt, felneveltetem, urat csinállok belőle! — felelé Béni ur.

— Jaj kirem, ázst nem lehet!

— Miért nem?

— Azsirt, — csókulom kezsit-lábát, — mert ázs á kis árva á mienk!

— De hisz azt mondtátok, hogy se apja, se anyja!

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. siremlékekben. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyszintén régi sirtoltok s sirtövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

sirtökgár.

Kolozsvár, Dézsma utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszében, Bánpatak.

Megszökött bankárok.

A budapesti tekintélyes bankházak egyikének tulajdonosai közül Fischer és Reisz a múlt hét elején eltűntek a fővárosból. A bankárok távollétének eleinte nem tulajdonítottak komolyabb alapot, mert mindenki azt hitte, hogy azok Németországba mentek ki, hogy üzleiti ügyeiket rendezzék.

A bankárok azonban még pénteken sem érkeztek vissza, ami már gyanút keltett annál is inkább, mert a fővárosban kedvezőtlen hírek keringtek a bankházzal. A hírekre pénteken megtörtént az első feljelentés a bankház ellen, mire megkezdődött a vizsgálat.

A rendőrség előterjesztésére a vizsgálóbíró elfogató parancsot adott ki a két bankár ellen. A vizsgálat alatt folyton érkeztek feljelentések. A feljelentések legnagyobb része a sorsjegyeket vásárolt egyének részéről lettek téve. A bankház ugyanis különböző sorsjegyeket árusított, melyeknek értékét beszédte, azonban a sorsjegyet senkinek sem kézbesítette.

A vizsgálóbíró elfogató parancsának még ezideig nem lett semmi eredménye. A rendeletet a bíróság most az egész ország területén lévő rendőrhatalóságoknak megküldötték személyleirással és fényképpel ellátva. Az elfogató parancs tegnap érkezett meg a nagyvárad rendőrséghez.

A két bankár megszökése az egész országban nagy feltűnést keltett. A bankház bukása igen sok embert károsított meg, ugyanis az ország minden részében ügynököket tartottak, akik különösen a kisebb jövedelmű egyéneket rá vettek, hogy tőlük sorsjegyet vásároljanak.

A bankháznak Nagyváradon is volt ügynöke, aki a múlt év végén és ez év elején járt itt és árusította részletre sorsjegyeit. Az ügynök rábeszélésére Nagyváradon is többen vásároltak sorsjegyeket.

A váradai vásárlók közül már egy tegnap délután feljelentést is tett a rendőrség bünyügyi osztályánál. A megkárosított egyén Kovács József vármegyei hajdu. Kovács még április hónapban öt darab Erzsébet királyné szanatorium sorsjegyet vásárolt az ügynöktől részletfizetésre. Április hótól kezdve mindég pontosan fizette a köteles részleteket Kovács, míg a múlt hó 1-én teljesen ki voltak fizetve a sorsjegyek.

Kovács az utolsó részletnél kérte a sorsjegyeket, mire a bankház még 4 korona 67 fillér bélyeg költséget kért. Ez összegének beküldése után Kovács várt egészen a tegnapi napig, de a sorsjegyek elmaradtak. Végre is tegnap feljelentést tett a bankház ellen.

Kovácsnak testvérét Ferencet, aki Bélyenyéren lakik, szintén így csapta be a bankház. Ezekon kívül még igen sokan vannak nem csak Nagyváradon, de az egész Biharmegyében emberek, kiket a Fischer és Reisz cég hasonló módon károsított meg.

Fűszerhamisító bécsiek.

Többször foglalkoztunk a hamisított fűszerek ügyével. Mindannyiszor említettük, hogy a nagyvárad kereskedők tulajdonképpen nem hibásak a hamisított fűszerek forgalomba hozatala miatt. Említettük, hogy idegen cégektől rendelték a fűszereket. A cégek neveit nem közöltük.

Most mint értesülünk a fűszerhamisító cég nem magyar, hanem bécsi cég. Ez a bécsi cég Fiumében tartja az őrlő malmát és innen árasztja el hamisított fűszerekkel az egész országot.

A hamisított fűszerek miatt már többször emelt a cégnél a kereskedők közül panaszt Kiss Károly nagyvárad cég is. A felszólalásnak azonban nem volt semmi eredménye, mert a bécsi cég azt állította, hogy a fűszerek a malomból mind tisztán kerülnek ki.

Kiss Károly végre rendelt egy láda szegfűszeget, egy láda szegfűborsot és egy láda fahéjat a cégtől.

A fűszerek megérkeztek a rendőrségnek tett jelentést Kiss Károly. A jelentésre a rendőrség még az indóháznál megvizsgálta a fűszereket és azokból mintát vett.

A mintákat a debreceni vegyikísérleti állomásra küldték el, honnan tegnap érkeztek vissza. A vegyikísérleti állomás a fűszereket hamisítottak mondotta ki. Így a fahéjban minden volt, csak épen fahéj nem. Nevezetesen tulnyomó mennyiségben hamu és homok valamint más egészségtelen anyagok.

A szegfű-szegben sok bogó volt, mely szintén káros az egészségre. A szegfűborsban különböző gomba spórák, szövetalkatrészek és sok más undorító dolgok. A fűszereket a rendőrség lefoglalta és a fiemei illetőleg a bécsi cég ellen megtette a kellő lépéseket.

A bécsi cég csalása velünk szemben különben nem utolsó eset.

A múlt évben ugyanis egy másik cég igen olcsó sertézsírt hirdetett eladásra. A feltűnően olcsó sertézsírból több nagyvárad hentes is vásárolt és csak akkor látták, hogy a megérkezett zsír tulságosan lózsírral van keverve.

Az első tekintetre ugyan nem lehetett észrevenni a zsírból a lózsírt, mert erősen le volt hűtve, azonban vegyelmezéskor tisztán volt látható az idegen zsír. Akkor a nagyvárad árusítókat szintén megbüntették, mert a bécsi cég akkor is azt állította, hogy a zsír tisztán mint sertés zsír került ki a cégtől.

Akkor sikerült a ravasz bécsieknek becsapni a nagyváradiaikat, hanem a fűszerkereskedőknél Kiss Károly hurokra kerítette őket.

Figyelmeztetünk minden kereskedőt, hogy úgy a saját érdekéből, mint hazafiságból is óvakodják Bécsből.

— Nincs is ánnak — instálom — de ázsirt csak á miénk!

— Ne okoskodj more, kapsz egy oldal szalonnát, meg nesze, itt egy körmöci arany s add nekem a leánykát.

Az egy oldal szalonna meg a ritkán látott »sárga csikó« megszédítette a cigányt s így a kis kócos cigányleány csakhamar Péter kocsis ölébe került, ki a megriadt apróságot lópokrócba göngyölve tartotta kezében.

A nagyasszonynak kiesett a poroló pálcá a kezéből, midőn alig két órával az elmenetel után urát hazatérni látta. De még nagyobbat nézett akkor, mikor az ura e szavakkal: Iloztam valamit neked édes anyjukom — Péter kocsis kezéből egy lópokrócba csavart valamit kivett és a kezébe nyomta.

— »Mi az Isten csodája ez?« Kérdezte a nagyasszony — s óvatosan bontva ki a pokrócot, bámulva tekintett urára, ki jóságos mosolygó arccal nézett reá s csak ennyit szólt: »Viseld a gondját anyjukom, anyátlan apátlan árva szegényke, hisz nekünk ugysem adott az Isten... Tovább azonban nem folytathatta, mert a nagyasszony felkapva a kis csöppseget sietve ment a mosókonyha felé.

Ettől az időtől kezdve nagyot változott a kis »Stefi« — mert így hívták a kis poron-

tyot — életsora, rongyos cigány helyett a nagyasszony lett anyja, a mocskos dunna helyett szép fehér ruhácska fedte testét.

Mikor a nagyasszony a kis aprólékokat először megmosdatva, kifésülve és felöltöztetve látta, boldogan gyönyörködött művében s ettől kezdve vidámabb lett a nagyasszony!

A nagyasszony szorgos felügyelete alatt a kis kócos cigánylányból egész uri lányka és a nagyasszony szeméfnye lett! Az idő azonban haladt, Stefikét iskolába adták s csak a szünidőre jött haza!

A kis lány szépen haladt, egyike volt a legelsőeknek az iskolában.

Észre sem vették jóformán, hogy Stefikéből nagy lány, de nem csak nagylány, hanem szép lány lett! Szép termete, szabályos kreol arca, koromfekete selymes lágy haja, mély tűzű nagy bogár szemei és a pici vérpiros ajkak mögül elővillanó hófehér fogai mind olyanok voltak, hogy pezsgésbe hozták a férfi szívet!

Mint édes mézet a legyek, úgy rajongták körül a fiatal emberek a gyönyörű szép leányt, kinek szépsége feledtette velök származását; az sem volt utolsó dolog, hogy Bittó uram gazdag kelengyét helyezett a kilátásba!

Mint egy közkedveltségben álló királynő

élt boldogan Stefike a Bittó kurián, amidőn egyszer ismét kóbor cigányok jöttek a faluba!

Bittó uram egy séta alkalmával elvezette Stefikét a cigánykaravánhoz, a szép lány ki fehér ruhájában és fehér napernyőjével kezében — félenken huzódott nevelő apjához, riadatan nézte a szurtos gyűlevész népséget.

Végre megszólalt, nevelt lányát magához öelve az apa: »Látod édes lányom, éppen ma tizenöt esztendeje, mint alig három éves kis lányt vettelek magamhoz e rongyos népség közül, látod ez a te véred! Ezért becsüld meg magad úgy mint eddig tetted s légy továbbra is a mi szemünk fényel!«

A szép lány rózsás arcáról eltűnt a pir e szavak hallatára, hazament, szótlanul lépegetett nevelő apja oldalán, este pedig fejtájásról panaszkodva, nem jelent meg a vacsorán.

Másnap reggel a szobalány érintetlenül találta a szép lány ágát, az ablak nyitva volt s a szép leány nem volt sehol... A vér nem tagadta meg magát s az irigyelt és ünneplélt bálkirálynő elfelejtve mindent, megszökött a faluvégi sátoros cigányokkal, kiknek ő is vére volt!

Földes Béla.

BARTA IMRE

szobafestő és mázoló

NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-utca 29.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására adni, hogy — szobafestő és mázoló műhelyemet —

a mai kor igényeinek megfelelően berendezve megnyitottam. Elvállalok minden e szakba vágó festő munkálatokat; gyors, pontos és a legjutányosabb kivitelben eszközölök. A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradok tisztelettel: **BARTA IMRE** szobafestő és mázoló.

Előfizetési felhívás.

Komoly idők előtt áll Magyarország. Ez év őszén kezdi meg az országgyűlés azt a ciklust, amely minden valószínűség szerint fordulópontot fog jelenteni a magyar történelemben.

A kor szükségletei, a változott viszonyok parancsolólag lépnek elénk. A szociális kérdés zörget a kapukon s a félrevezetett tömegek felvonulásakor megremeg a magyar föld. Viharok fenyegetnek s Magyarország minden hű fia aggódva tekint a jövőbe.

Ezt a vihart — nem lehet tagadni — jórészt a sajtó utján idézték fel. Ma már olyan erő rejlik a sajtóban, amellyel tömegeket lehet csatasorba állítani. A sajtó egyik része a magyar haza, a hit és a tisztesség ellen, a másik ez ősi erények mellett bont zászlót.

A tizenkettedik órában áll most a választás sora a magyar közönségen, melyik zászló alá akar állani?

Mondd meg, melyik lapot járatod, ki vagy. Olyan lapot járatsz-e, amelyik pellengére állítja az ősi erényeket s idegen jövevények zsebe érdekében lábbal tiporja apáink sírját? Olyat-e, amely betör családod szentélyébe s léha szentzácóhajászat kedvéért meghurcolja a magánéleteredet, mételet csepegtet a fiatal lélekbe s vakmerően állít valótlanosságokat? Olyat-e, amely a mai forrongó időkben az eszmék és az emberek salakját viszi a táborba a magyarság és a vallás ellen?

Mikor ilyen lapok vannak, akkor kétszeresen szükség van a hazatis keresztény sajtóra. Nemcsak fenn kell tartania az ősi erényeket, hanem az ellenséggel is kell viaskodnia.

Ez a csata nem megy hadsereg és fegyverek nélkül. Hadsereget és fegyvereket keresünk az új negyedév kezdetén; nem magunkért, hanem az eszmékért, melyek zászlónkra vannak írva: a hitért, erkölcsért és magyarságért.

Lapunk előfizetési árai maradnak a régiéik:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	— — — —	16 kor.
Negyedévre	— — — —	4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	— — — —	20 kor.
Negyedévre	— — — —	5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	— — — —	24 kor.
Negyedévre	— — — —	6 »

A »TISZANTUL«
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

* **Közigazgatási ülés a városházán.** Nagyváradi város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, október hó 3-án délután 3 órakor tartja a rendes havi ülését.

* **Október 6.** Az aradi 13 vértanu emléket ez évben is kegyelettel üli meg Nagyváradi város közönsége. A jogász ifjuság a jogakadémia dísztermében gyászünnepélyt rendez. Azonkívül a jogász ifjuság képviselteti magát az Aradon tartandó gyászünnepélyen. Az ifjuság küldöttségében Böszörményi László, báró Szentkereszthy Zsigmond és Lehoczky István joghallgatók vesznek részt s a nagyváradi jogász ifjuság nevében koszorút helyeznek a vértanuk szobrára.

* **13500 korona kamat.** A Magyar Aszfalt Társaság annak idején beleegyezett abba, hogy a Főutca átvételét egy évre elhalaszták, mert maguk sem tudták az időben, hogy mi lesz az aszfalt sorsa. Mivel azonban a bírósági szakértők az aszfaltot jónak vélelmezték, most erre az egy évre is követeli a kamatot. Tegnap beadványt intézett a társaság igazgatósága Nagyváradi város tanácsához, a melyben kimutatja, hogy erre az egy évre 4 százalékos kamattal 4954 korona 77 fillért kell megfizetni a városnak, mert az egész összeg kifizetéséig 13539 korona 64 fillért kellett volna fizetni, de csak 8521 korona 84 fillért utalt ki a városi tanács.

* **Megbuktak a német nyelvért.** Temesvárott a napokban volt az egyéves önkéntesek vizsgája. Míg a fehértemplomi és temesvári önkéntesek közül csak öten buktak, az 52 debreceni önkéntesből 21, a szegedi 52 önkéntesből pedig 22 bukott meg. A vizsgákon magyarul feleltek, teljesen kielégítő módon, de a német nyelvű ügyviteli tantárgyból nem adtak kielégítő feleletet. A vizsga eredménye nagy megütközést keltett nemcsak az önkéntesek, hanem a közönség körében is.

* **A villamos alkalmazottak mozgalma.** A nagyváradi villamos vasut alkalmazottjai között indított bérmozgalom még nem nyert teljes befejezést. Az igazgatóság az alkalmazottaknak túlkövetelését ne teljesítette és nem is fogja teljesíteni. Ujabb az agitátorok közül, kik tulajdonképeni szerzőik voltak a mozgalomnak, három alkalmazott bejelentette kilépését a vasut kötelékéből. A villamos vasut alkalmazottjai a napokban fogják letenni a hivatalos esküt, melyet a törvény előír. A többi munkások látszólag megvannak nyugodva s helyzetük javítását az igazgatóságra bízták.

* **Be nem váltott államjegyek.** A hivatalos lap akta izü sorai közt is akad olykor nagyon érdekes dolog. Megirtuk annak idején mi is, hogy a régi öt- és ötven forintos államjegyek bevonásának végső határidejét 1907. évi augusztus hó 31-ig állapították meg. Attól kezdve ezek az államjegyek értéküket veszítik és még a magyar-osztrák bank sem fogadja el őket. Miután ez a határidő lejárt, a közös függő államadósság ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Bécsben ez évi szeptember hó 28-án tartott ülésében megállapította, hogy a még forgalomba volt államjegyekből 1,253.107 frt. 50 krajcár értékű államjegy nem került beváltásra a határidő lejártáig. Ez a be nem váltott összeg most az 1899. évi XXXI. t.-c. értelmében a monarchia két állama javára leiratik, amiből Magyarországot 30 százalékos, azaz 375.932 frt. 25 krajcár, Ausztriát

pedig 70 százalékos, azaz 877.175 frt. 25 krajcár illeti.

* **A tifusz Hajdumegyében.** A typhus járvány Debrecen szűnő félben van, de Hajdumegyében veszedelmes módon terjed. A hatóság megtette a kellő óvintézkedéseket; megvizsgálta a kutak vizét, a fertőzött kutakat betömetti. A köztisztaságra szigorú intézkedéseket tettek.

* **Az urszádi megyebizottsági tagválasztás.** Április 24-én tartották meg Urszádon a megyebizottsági tagválasztást. Ez alkalommal Tempeleán Dezső dr belényesi szolgabíró lett megválasztva dr Krüger Aladárral szemben. A választás ellen Erőss Rezső panaszt emelt, mely mindenekutána a bíráló választmány által el lett utasítva és a közigazgatási bírósághoz lett felterjesztve. A közigazgatási bíróság a bíráló választmány határozatát hagyta jóvá.

* **Beoltják a börtönőröket.** A bécsi himlőröme megfélemlítette az ügyészséget is. Dr Virágh Béla királyi ügyész elrendelte, hogy minden börtönőrt be kell oltani a himlő ellen. A rendeletet már foganatosították sőt azt a tisztviselőkre is kiterjesztették, amennyiben dr Virágh Bélával élén a tisztviselőket is beoltották. A rabokat, mivel ők a külvilággal nem érintkeznek, nem fogják beoltani.

* **Virilis akar lenni.** Grósz Sándor, a réti gyógyszerész tulajdonosa kellő időben kérte adójának kétszeres számítását s ezen alapon Nagyváradi város jövő évi választóinak névjegyzékébe való felvételét. Azonban az adóhivatal által kimutatott adója így sem elég magas ahhoz, hogy bejusson a virilisek közé. Tegnap újabb beadványt intézett a bíráló választmányához s csatolja a Réti Takarékpénztár igazgatóságának bizonyítványát, amely szerint az ő jutaléka után évi 95 kor. 20 fillér adót fizet a takarékpénztár, tehát kéri ezt is adóösszegébe beszámítani, ami így kétszeres számítás alapján 1409 kor. 78 fillér, tehát megfelel a kívánt összegnek, hogy bejusson a virilisek közé. Azonban aligha veszik figyelembe az igazgatóság bizonyítványát, amelyről hiányzik a városi adóhivatal igazolása.

* **Gázrobbanás egy vasuti vendéglőben.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Ma éjjel 1 órakor a mezőturi vasuti állomás közelében fekvő vendéglőben borzalmas gázrobbanás történt épen akkor, mikor az aradi gyorsvonat a vendéglő előtt elhaladt. A gyorsvonat utasai a robbanás hallatára rémülten ugráltak le a megállított vonatról és ijedten kérdezősködtek a robbanás oka felől, mert azt hitték, hogy a gyorsvonat ellen valaki dinamitmerényletet követett el. Nagy nehezen csillapult le az utasok izgatottsága, mikor megnyugtatták őket, hogy merényletről szó sincsen, mert a vendéglőben, melynek Latschner Albert a tulajdonosa, nem is volt dinamit. A vendéglő épületét a gázrobbanás teljesen romba döntötte, emberéletben azonban nem esett kár. A vizsgálat megindult, hogy a gázrobbanás okát kiderítse.

* **Az elmebeteg szüreti mulatsága.** A biharmegyei közokmány elmebeteg osztályán ápolt szegény elmebetegek részére a kórház igazgatósága szüreti mulatságot készül rendezni.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

E célból most felkéri az igazgatóság a nemes szívtől tulajdonosokat, hogy a szegény elmebeteg részére, mint az az előbbi években, úgy ez évben is — szőlőt vagy más gyümölcsöt adományozni sziveskedjenek. Az elmebeteg részére szánt emberbaráti adományokat az elmebeteg osztályának felügyelője veszi át.

* **Halálozás.** Tóth Mihály élete 68-ik évében tegnap reggel elhunyt. Temetése ma, október 3-án délután fél 5 órakor lesz Várad-Velencén, az Erzsébet utcai gyásházától.

KECSKEMÉTI friss befőttek, cukrozott déli gyümölcs, különféle cukorka és mindennemű idei csemege árut friss minőségben **PETROVICS MIHÁLY**, fűszer- és csemege üzletében Nagyvárad, Fő-utca kaphatók.

SZINHÁZ.

A hét műsora

Csütörtök: Nap és Hold.
Péntek: A fátum. (Premier.)
Szombat: A fátum.
Vasárnap: Aranylakodalom. (Okt. 6.)

A színügyi bizottság ülése.

A szezonban tegnap tartotta első ülését Nagyvárad város színügyi bizottsága.

Dr. *Hoványi Géza* elnöklete alatt jelen voltak: *Mezey Mihály*, *Stark Gyula*, dr. *Pácz Sándor*, dr. *Mihelyi Lajos*, *Harmathy Károly*, dr. *Kurländer Ede* biz. tagok, *Juricskay Barna* jegyző és *Erdélyi Miklós* színházi titkár.

Az ülés elején dr. *Hoványi Géza* üdvözölte a szezon első ülése alkalmából a tagokat s kérte, hogy a megoldandó feladatoknál az eddigi buzgalommal támogassák.

Ezután előterjesztette a jegyző a színigazgató által október hónapra kitűzött darabok műsorát a következőkben: *Hajduk hadnagya*, *Fátum* (új), *Arany lakodalom* (okt. 6-án), *Bernát* (új), *Bibliás asszony*, *Katalin*, *Suhanc*, *Nap és hold*, *A vig Nibelungok* (új), *Az ördög*, *Pillangó kisasszony*, *Romeo és Julia*, *A nászinduló* (új), *Gasparone*, *Boszorkányvár*, *Salome* (új), *Cremondi hegedűs* (új), *Durand* és *Durand*.

Dr. *Kurländer Ede* helyteleníti, hogy minden szezon megkezdésénél 1—2 napig elnyűtt ócska darabokat adnak s ezért üres a színház, a jövőre másként tegyen az igazgató.

Dr. *Hoványi Géza* rámutat, hogy a költözés miatt nagyon nehéz újabb darabot kitűzni. Nincsen elég idő, hogy az első előadásra elkészülhessenek kellőleg. Ezen csak akkor lehet változtatni, ha állandó szintársulatunk lesz.

Dr. *Pácz Sándor* a bizottság figyelmét felhívja azon tavalyi határozatra, hogy a színügyi bizottság a népszínművek kultiválását kívánja. Ezen határozat megtartását kéri.

Dr. *Hoványi Géza* elnök szintén kívánja, hogy népszínművekre vonatkozó határozatnak érvény szerzettség. Figyelmébe ajánlja ezt az igazgató képviselőjében jelenlevő titkárnak.

A bemutatott műsört ezután elfogadták. Dr. *Hoványi Géza* elnök előterjesztette, hogy a színház felépítése óta a város a színházi díszletek és színpadi butorokra semmit sem adott ki, pedig ezek egyrésze már nagyon elhasználódott s pótlásra, javításra szorul. Kérné meg ez irányban a városi tanácsot. Leghelyesebb volna, ha egy bizottság előre tájékozódást szerezne a szükségletekről s azt terjesztené a tanács elé.

Az elnök előterjesztését elfogadták s a bizottságot dr. *Hoványi Géza* elnöklete alatt *Mezey Mihály*, dr. *Kurländer Ede*, *Komlóssy József* és *Köszeghy József* tagokból állította össze.

Az ülés végén egyesek panasza került szóba a páholy-bérlők jogainak állítólagos sérelme tárgyában, de ezen magánjogi dolgok

lévén, a színügyi bizottság érdemben nem foglalkozott velük. A bizottság véleménye az, hogy ha a bérlő a kihirdetett időben nem jelentkezik, elveszti szerzett jogát.

Ezzel véget ért az ülés.

IRODALOM.

Az Ige testté lőn.

Karácsonyi színmű 4 felvonásban. Irta dr. *Pécsi Gusztáv*, theologiai tanár Esztergomban. A mű ára 1 korona.

Karácsonyi színműveink igen örvedetesen szaporodnak. Bő választás esik bennük s ez tagadhatatlanul jó dolog, mert bár az az igazság egy, melyet en berileg minél felfoghatóbb módon akarnak elénk allítani, t. i. a Fiúisten megtestesülése; de sokféle lehet az előfeltétele annak, hogy valamely hallgatóságra nézve ez az igazság könnyen felfoghatóvá tehető legyen.

Mindenesetre sokat számítanak legelőször az anyagi körülmények: a díszletek, a jelmezes ruhák, mindezekkel kapcsolatban a költségek, technikai szerkezetek. Nem kevésbé latba vetni való dolog a személyi kérdés is: ki képes előadni, rendezni s az előadott darabot megérteni.

Ertelem, technika és anyagi képesség szükséges ahoz, hogy dilettánsokkal valamely színművet elő lehessen adni.

S aki maga próbálta, az tudja, mennyi anyagi és szellemi áldozattal jár az egyesületi és iskolai színműveknek az előadásig való rendezése s a sokszor csekély látszat mellett is mennyi volt a művelődésben való haladás az előadók részéről, fáradság s szellemi veszélyesség a rendezők részéről, anyagi áldozat a jótévedők részéről és türelem a hallgatóság részéről.

Ilyen darabnak találok dr. *Pécsi Gusztáv* színművét.

Nagy szellemi műveltség kell hozzá az ifjúság szellemi nivójához mérve a darabot, hogy átértsék a szereplők dolgukat. A szerző maga is utal arra, hogy a szerepek nagyon természetfölötti jellegűek.

Nagyon nehéz a darabnak színrehozása, mert a háttérben egész naprendszerünket feltüntetve akarja látni. Hiszen az első felvonás: menyország az égből; s a színpék: a Mars bolygón vagyunk, mely földünk szomszédságában van s a színpalán Mercur, Venus, Jupiter, Saturnus, a hold és nyitott ég.

Természetes, hogy ehhez mérten nehéz a darab színrehozatalának technikája és finanszírozása.

Végül pedig külön közönség kell hozzá, mely élvezze, méltányolja és megértse.

Dramaturgiai szempontból kívánni valót tanúsít a darab cselekménye, melybe több mozgás és élet kell a sok prózolás és szaválás közé.

Amit a darabban ki kell emelnünk, az a szentírás megfelelő helyeinek, sőt még az elemi káténak is bőséges felhasználása s az a lelki ismeretes utalás az illető szabadon idézett szentírás szavaknak lelőhelyére.

Megfelelően képzett előadónak és közönségnek minden esetre nagy élvezetet szerzend a sok tanult messiási helynek egyfolytában cselekmény alakjában való megjelenítése. Amint tehát láthatjuk, a darab legfőképpen középiskolai internatus, vagy zárda színpadjára való. Ott talál közönséget, mely a tanultak alapján megérti s hívő, természetfölötti alapon állva, zavartalanul élvezi.

A könyv függelékében kottázva található mindazon ének és zongora darabok, melyek különböző helyeken, mint betétek szerepelnek. Ezeknek igaz élvezete is mind feltételezi az egyházi ének ismeretét, mert mind latin szövegű és gregorián dallamu.

A darab előadási jogát 10 példány megrendelésével lehet megszerezni.

Kívánok a darabnak diadalmas utat s elismerésem fejezem ki a tudós szerzőnek messiási szentírás helyek dramaturgiai feldolgozásához.

Mellau István.

Szent Erzsébet-képek.

Magyarországi szent Erzsébet jubileuma alkalmából a Szent István Társulat pompás kivitelű háromszínyomatu képeket hoz forgalomba, melyek *Thury Gyula* jeles egyházi festőnk eredeti kompozíciójában ábrázolják a szegényi között alamizsnát osztogató szent Erzsébetet. A kedres szent abban a pillanatban tűnik elénk, amidőn a wartburgi vár kapuján, fölfogott palástjában kenyeret rejtegetve, áhitatot gerjesztő arccal kilép s rá váró szegényei mozdulataikban s arcukon a hódolat és tisztelet rendkívül változatos kifejezésével körülrajongják. A mellékalakok színezése nem kevésbé változatos és összhangzó, mint szent Erzsébeté. A háttér a Wartburg falai zárják el s ezek fölött a fehér felhőkkel tarkított kék ég. A vár tornyai a hajnal fénye piroslik. A sokszorosítás a Stephaneum-nyomdát dicséri, amely a háromszínyomású eljárással az eredetinek minden színnyalatát csodás hűséggel tudta visszaadni. E képek háromféle kiadásban jelentek meg. Az egyiken bőrutánzatu, paszpartuszerű sötétebb kerettel bíró, 30—40 cm.-nyi papírosra nyomták a képet s ez a kiadás üveg alatt keretbe foglalva, pompás fali díszítésnek ígérkezik. Ennek az ára 1 korona. A másik kiadás ugyanolyan, mint az előbbi, de margónélküli papíros és kisebb. Az ára 50 fillér. A harmadik kiadás egyszínű, kicsiny elzevir alaku s mint ilyen, imakönyvbe való szentkép, hátsó lapjain szent Erzsébet rövid életrajzával s hozzá intézett fohászszal. Ara 4 fillér.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányi ülése.

A nagyváradai kath. kör választmánya tegnap, szerdán este ülést tartott *Palotai László* nagyrépost elnöklete alatt, amelyen részt vettek: dr. *Vucskics Gyula* és *Dús László* alelnökök, *Grócz Béla* és dr. *Karácsony János* kanonokok, *Imrik S. Zoltán*, dr. *Wimmer Julián*, *Géczy Lajos*, *Tóth Márton*, *Böszörményi Géza*, dr. *Imrik Gusztáv* és id. *Jelinek Ferenc*.

Dús László alelnök bejelentette, hogy a kör választmánya *Palotai László* elnöknel tisztelt nagyréposttá történt kinevezetése alkalmából s biztosította a kört további támogatásáról.

Gábrily Lajos kanonokot pedig kinevezetése alkalmából örömmel üdvözölte a választmány. Tudomásul vették.

A szabad tanítás kérdésében keletkezett mozgalomhoz a kath. kör csatlakozását jelentette ki, ez irányban kifejtett eddigi működését pedig közölte a mozgalom vezetőivel.

Uj tagul felvették *Vucskics Jenő* főreáliskolai tanárt.

Elhatározta a választmány, hogy a kath. lyceumi előadásokat a tél folyamán is megtartja s az előadások sorozatát, tekintettel Szent-Erzsébet születésének 700-ados évfordulójára, Szent-Erzsébet ünnepélyvel nyitja meg.

Kolon a legényegyletben.

A Nagyváradai Katolikus Legényegylet ez ősz folyamán is megnyitotta táncfolyamát, melynek vezetésére ezuttal *Antal Antalné* okleveles táncitanító úrnagyságát sikerült megnyerni.

A tanítás hetenként vasárnap, kedden és csütörtökön este 8 órától fél 11 óráig történik.

A tanítás díja 12 korona, egyleti tagoknak 10 korona, melynek első része beiratáskor, második része október 20-án tizetendő.

Október 20-tól résztvehetnek a tanításon ismétlők is, kik fél díjat fizetnek.

Ugyancsak október 20-tól vasárnaponként nagykolon, melyre kolonisták és egyleti tagok 30 fillér, mások 1 korona hozzájárulási díjat fizetnek; hétköznapokon pedig tovább folyik a nagyboszton, az új négyes és egyéb divatos táncok tanítása.

November 24-én lesz a kolonbál az egyet helyiségeiben külön meghívó és díjszabás mellett.

TÁVIRATOK.

A trónörökös a királynál.

Budapest, okt. 2. Bécsből jelentik, hogy a Felsőház tegnap közel egy óra hosszat tartó kihallgatáson fogadta Ferenc Ferdinánd trónörökösét.

A magyar bírói kar megsértése.

Budapest, október 2. A magyar bírói kart tegnap felháborító módon inzultálta dr. Alexa János fővárosi ügyvéd egy büntető főtárgyaláson. Alexa szintén a magyarfaló nemzetiségi ügyvédek közül való. Tegnap védőként szerepelt egy büntető főtárgyaláson. Védettjét a kir. törvényszék elítélte. Az ítéletben az ügyész is, sértett is megnyugodott, csak éppen Alexa János felebezzett ellene.

— Gondolja ügyvéd ur, hogy lesz sikere a felebezzésének? Kérde a tanácsban résztvevő Tussárdi törvényszéki bíró a védőt.

— En minden magyar bíró ítéletét megszoktam elvből felebezzeni, válaszolt Alexa.

Tussárdi bíró elveresedett a vakmerő inzultusra, mely az egész magyar bírói kart illette.

Mikovics törvényszéki bíró, a tanács elnöke erélyesen rendreutasította dr. Alexa Jánost, aki ellen a kir. törvényszék a magyar bírói kart ért e súlyos inzultusáért az ügyvédi kamarától kér elégtételt.

A pápa fivére él.

Budapest, okt. 2. A közelmúltban az a hír járta be a magyar sajtót, hogy Angelo Sarto, X. Pius pápa testvérbátyja meghalt. Ezt a hírt most megcáfolják. A Pázmány Egyesület védő irodája Rómából ugyanis megkérdezésre illetékes helyről azt a hírt kapta, hogy a pápa testvérbátyja él és a legjobb egészségnél örvend.

Egy érsek a békepropagandáról.

Budapest, október 2. New-Yorkból jelentik, hogy Potter newyorki érsek egy haditengerészeti zászlószentelésen a nemzetközi békepropaganda ellen szólt. A hágai nemzetközi békekongresszus törekvését avató beszédében költői álomnak mondta, mely soha sem fog célt érni. A hadsereg, a népek rendőrsége és a harcok vitték előre az emberiség civilizációját.

Kiéhezettett darabot szolgabíró.

Budapest, okt. 2. Dr. Kiss Menyhért szolgabíró, a marosvásárhelyi darabot vezérek exponált kreaturája körsürögönnyel árasztotta el a magyar sajtót, melyben arról panaszkodik, hogy Nyáradszeredán, ahova Ugron főispán szolgálattételre Szászrégenből kirendelte, a vendéglősök neki sem ételmezt, sem szál-

lást nem adtak úgy, hogy kénytelen volt a hajléktalanság és éhenhalás elől a megye székhelyére, Marosvásárhelyre menekülni. Okául ennek a nyáradszeredai főszolgabíró nevezte meg. Ezzel szemben tény, hogy a nyáradszeredai vendéglősök bojkottálták a levitézett darabot kreaturát, de saját spoután elhatározásukból és nem a főszolgabíró tilalmára.

Vasutasok passzivrezisztenciája.

Budapest, okt. 2. Bécsből jelentik: Az osztrák magán vasutakon tegnap megindult passzivrezisztencia káros hatásait már is jelentékenyen érzi az osztrák főváros. Bécszet ez a passzivrezisztencia már is nagyon érzékenyen sújtja.

Egy magyar író halála.

Szeged, október 2. Békeli Antal, a Szegedi Napló c. politikai napilapnak hosszú időn keresztül felelős szerkesztője, jeles tollal elbeszélő tegnap hosszas szenvedés után meghalt.

NYILTTÉR.

Csák szerdán 2-án és csütörtökön 3-án Bazár-étteremben

Kezdeté 8 órakor. = Belépti-díj nincs.

Különleges Hangverseny-estély a Hanggyöngytrió:

Noskó Karola, Szabó Béla és István testvérek által. Első budapesti EADGC acélhúros-Arion-hegedű, »Dalos« és »Fortecimbola«-hangverseny-társulat. Saját magyar találmányu hangszerek. Evente nagy (utóbb 25 évi jubileum) hangverseny a Royal-teremben, Budapest. Feülmulthatatlan haranghangok. Klasszikus, kedélyes és népszerű zenedarabok. 15-féle előadások a legerősebb hangzásu hangszereken ezen tajtából.

Óvás!

Értesítjük a t. közönséget, hogy ismert gyártmányaink egyedül és kizárólag

REICHARD ÁRUHÁZA

cégnél kaphatók, miért is kérjük kalapszükséglet esetén, azt onnan beszerezni.

Tisztelettel:

Pichler Antal,
cs. és kir.
udvari kalapgyáros.

Ita J. Henrik,
cs. és kir.
udvari kalapgyáros.

Igazságszolgáltatás.

Az október havi esküdtek.

Az esküdtszék október havi ciklusára, mely e hó 21-én kezdődik, tegnap este sorsolta ki a törvényszék tanácsulése a szolgálatra behívandó esküdteket.

Rendes esküdtektől kisorsoltattak:

Beczky Lajos kereskedő, Des Echerolles Kruspér Sándor földbirtokos, dr. Beöthy László nyug. főispán, Csiga Sándor kereskedő (B.-Ujfalu), Penkert Mihály birtokos (Székelyhid), Hoványi Gyula jogtanár, Márkus János városi hivatalnok, Jancsó Dezső ügyvéd, Jerzsák István árvaszéki ülnök, V. Balogh Mihály földmives (B.-Ujfalu), Fekete László pü. számtiszt, Csengery Antal kereskedő (Margita), Erdélyi János mérnök (Belényes), Zathureczky István földbirtokos (Czéczeke), Novák János városi tisztviselő, Hofbauer Pál osztrák magyar bank főnöke, Nyiry István gőzmalomtulajdonos (B.-Ujfalu), Papp János vasutigazgató, Klemens Péter városi számtiszt, Balogh Károly tanító, Barabás Szilveszter szabó, Markely János fényképész, Cser Károly tanító (B.-Nagybajom), Kovács István gazdákodó, Szabó László ref. tanító (B.-Püspöki), dr. Várnai Ferenc ügyvéd, Dolgos Ignác vendéglős (Rév), Méhes Lajos földmives (Bihar), Bardon Ferenc püsp. hivatalnok, Reményi Ferenc gépraktáros (B.-Ujfalu).

Pótesküdek: Gramantik János lakatos, Vári Imre földmives, Fodor Lajos kocsiyártó, Turóczy Gyula szabó, Karácsonyi Gyula gépész (B.-Ujfalu), Varga András közműves, Bene István szürszabó, Fóris György hentes, Kóki András szabó és ifj. Cser János csizmadia.

Csődbe jutott kereskedők. A feszült pénzügyi helyzet, mely az egész ország kereskedelmi világára kihat, már Nagyváradon is megtermette áldozatát; Telcsér Mátyás jőnevű kereskedő ugyanis fizetési nehézségei miatt a tegnapi napon ügyvédje dr. Váradi Odón utján a csödböt megkérte maga ellen, amit a törvényszék tegnap d. u. tartott ülésében el is rendelt. Tömeggondnok lett dr. Adorján Armin, helyettes tömeggondnok Jancsó Dezső ügyvéd. — Sichermann Jakab érkesertűi kereskedő szintén csödbe jutott. Tömeggondnok Hajós Emil dr. székelyhidi ügyvéd.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt
két udvari szoba
butorral, vagy anélkül
azonnal kiadó.

Pályázati hirdetmény.

Az éradonyi róm. kath. kántortanítói állomásra e hó 10-ig pályázat hirdettetik, készpénz fizetése 521 kor. 80 fill., nyolc hold szántóföld használata, lakás két szoba konyha, kamara, kert és melléképületek. A fizetésnek ezer koronáig kiegészítése kérelmezhető fog. Csak okleveles kántortanítók pályázhatnak. A kérvények az iskolaszékhez címezve küldendő Éradony, u. p. Értarcsa Biharmegye.

Bihari Ferencz,
plébános.

M. k. államvasutaküzletvezetőségének Kolozsrátt.

31035—1907. sz. Id.

Pályázati hirdetmény.

(Rostált és rostálatlan kavics szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetőség segesvári osztály-mérnöksége részére az 1908. és 1909. évre szükséges 780 hétszáznyolcvan köbméter, rostált és 400 négyszáz köbméter rostálatlan továbbá a dicsőszentmártoni osztálymérnökség részére az 1908. és 1909. évre évenként szükséges 5590 (ötezeröttszáz kilencven) köbméter rostálatlan kavics szállítást biztosítani óhajtván, arra ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítás a magyar királyi államvasutaknál érvényben levő 122291—96. szám alatt kelt általános szállítási feltételek alapján eszközözendő.

A fenti általános szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak összes üzletvezetőségeinél a hivatalos órák alatt naponként megtekinthetők, vagy a budapesti nyomtatványtárnál 50 fillér előleges lefizetése mellett megszerezhető.

Ha a szállítási feltételek a nyomtatványtártól posta útján kéretnek, úgy a kívánt feltételek ügyszáma és tárgya pontosan megjelölendő, mely esetben a fenn említett eladási áron felül azok bérmentes elküldéséhez szükséges 20 fillér postadíj is beküldendő a nyomtatványtárnak és pedig vagy készpénzben, vagy pedig magyar postai értékjegyekben.

A különleges szállítási feltételek a pályázati felhívásban vannak felsorolva, mely felhívás a kolozsvári üzletvezetőség anyag- és leltárbeszerzési osztálynál — az ajánlati mintául szolgáló ivvel együtt — díjmentesen megszerezhető.

A kitöltött és egy koronás magyar bélyeggel ellátott keltezett és a lakás pontos megjelölése mellett aláírt és lepecsételt ajánlatok jelen szintén aláírandó és ivenként 30 filléres bélyegjeggyel ellátandó pályázati felhívással együtt a rendes címzésen kívül ezen külcimmal: »Ajánlat a 31035—907. számhoz kavics szállítás iránt« ellátva 1907. évi október hó 26-ik napjának déli 12 óráig az üzletvezetőség I. osztályához személyesen nyújtandók vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénzképen az ajánlott mennyiség értékének 5 százaléka készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban 1907. évi október hó 25-ike déli 12 óráig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő.

Az ajánlatban a megtörtént letétel megemlített, az arról nyert elismervény azonban nem csatolandó az ajánlatához.

Minden ajánló ajánlatával az ajánlatok felbontásának napjától számítandó 4 hétig kötelezettségben áll és azt nem vonhatja vissza.

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyek a kitűzött határidő letelle után, avagy távirati uton

tételemek, vagy amelyekben vakarások fordulnak elő és végre olyanok, melyekre az előirt bánatpénz nem tételezett le, figyelembe vétetni nem fognak; továbbá póljajánlat, vagyis olyan, mely a benyújtásra kitűzött idő után érkezett be, semmi szín alatt s még az esetben sem vehető figyelembe, ha az ajánlat előbből volna is keltezte.

A magyar királyi államvasutak részére határozottan fentartatik a jog, hogy az ajánlatok között szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti részmennyiség szállítását is átengedhesse és végre, hogy a cél elérésére bármily irányú intézkedést is tehesen.

Kolozsvár, 1907. szeptember hóban.

Az üzletvezetőség.

Utánnomás nem díjazatik.

Hirdetések
felvételnek
a lap kiadóhivatalában.

Butor kiállítás.

az Első Nagyváradi Műbutor-gyárban
Fő-utca Guttman-házban

Kádár fűszertűzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salókok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindennemű berendezési tárgyak.

Szigoruan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm. Szives megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér, Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421 626.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsavforrásokból szodavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb iparicélokra mesterségesen előállított, össze nem tévesztendő kevésbé kiadós szénsavval

Megbízható, szigoruan lelkismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/1 és 1/2 literes üvegekben.

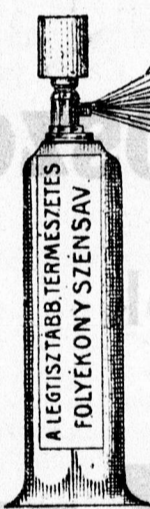
Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248. 1—200.

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdön.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. l. fon 18. sz.

Nagyváradi középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigoru korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegészségesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatást kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezhetri lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,

intézettulajdonos és igazgató.

A jelen tanévre szükséges

összes

tankönyvek

valamint mindennemű

 tan- és írószerek

kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Rákóczi-ut, Oláry-ház.